

Hur får vi bättre regleringar?

Rekommendationer för samhällsekonomiskt
effektivare regelgivning

Johan Eklund
Lars Pettersson

ENTREPRENÖRSKAPS
FORUM

Hur får vi bättre regleringar?

Rekommendationer för samhällsekonomiskt
effektivare regelgivning

Johan Eklund
Sydsvenska Industri- och Handelskammaren

Lars Pettersson
Jönköping International Business School

Entreprenörskapsforum
Örebro universitet, 701 82 Örebro
E-post: info@entreprenorskapsforum.se

Författare: Johan Eklund och Lars Pettersson
Form: Entreprenörskapsforum
ISBN: 978-91-89752-13-9
Tryck: Örebro universitet

Förord

Ambitioner att förenkla regelverk och hålla ned företagens kostnader för att följa lagar och regler har funnits på den politiska dagordningen under årtionden, men den totala regelbördan fortsätter att öka. Arbetet med att värdera och väga in ny reglering väger ofta lätt när nya regelverk arbetas fram i Stockholm och i Bryssel.

Entreprenörskapsforum har givit i uppdrag åt Johan Eklund och Lars Pettersson att analysera hur arbetet med regelutformning i Sverige skulle kunna utvecklas. I rapporten pekar författarna på vikten av att förändra det institutionella ramverket som kringgärdar regelutformning och implementering. De presenterar ett samlat reformpaket för arbetet med regelgivning. Reformförslagen baserar sig på omfattande forskningsmaterial samt dokumenterad "best practice" från framför allt OECD.

Författarna menar att regelutformning inte primärt är ett juridiskt problem, utan en samhällsekonomisk analysfråga. Därför måste samhällsekonomisk effektivitet genomsyra och prägla arbetet med regelutvärdering och regelgivning. Att utveckla och etablera ett systematiskt arbete med regleringar inkluderar bättre uppföljning, utvärdering samt avskaffande eller reformering av regler. De lyfter så kallad överimplementering av regelverk, där Sverige går längre jämfört med EU:s minimikrav, som ett exempel på ett område med förbättringspotential.

Författare är Johan Eklund, chefsekonom Sydsvenska Industri och Handelskammaren samt professor Blekinge tekniska högskola och Jönköping International Business School och Lars Pettersson, forskare Jönköping International Business School.

Rapportförfattarna ansvarar själva för analys och de slutsatser och förslag som presenteras i rapporten. Dessa delas inte nödvändigtvis av Entreprenörskapsforum.

Stockholm i februari 2024

Anders Broström, vd Entreprenörskapsforum och
gästprofessor Göteborgs universitet

Innehåll

Inledning	11
Utgångspunkter för arbete med regelgivning	16
Reformförslag	24
Referenser	34
Bilaga 1	39
Bilaga 2	42

Sammanfattning

Att minska den administrativa bördan och förenkla regelverket, ofta kallat "cutting red tape", samt att utveckla "smarta" regleringar, har varit på den politiska dagordningen under årtionden. Trots vissa framsteg finns det onekligen ett betydande utrymme att förbättra regelkvaliteten. Det är inte ovanligt att kritik framförs i media om enskilda regler, eller att en regel revideras just beroende på att frågan uppmärksammats. Vi menar att lösningen behöver vara mer djupgående än så och efterlyser därför ett bättre sammanhållet systematiskt angreppssätt, vilket vi redovisar i denna rapport. Vi betonar också att regelutformning inte enbart är en juridisk fråga utan i lika stor utsträckning en fråga om samhällsekonomiska överväganden. Eftersom regelutformning bestämmer förutsättningar för ekonomisk utveckling måste lagar och regler balansera rättssäkerhet med målsättning om effektiva marknader, ekonomisk tillväxt, produktivitet utveckling och samhällsekonomisk effektivitet. I synnerhet finns det utrymme att förbättra det institutionella ramverket som kringgärdar regelutformning och implementering. Vi anser att detta är väl dokumenterat samt att forskningsläget är grundligt utrett.

Denna rapport syftar till att presentera ett samlat reformpaket för arbetet med regelgivning i Sverige. Reformförslagen baserar sig på omfattande forskningsmaterial samt dokumenterad "best practice" från framför allt OECD. Rekommendationerna omfattar förslag till förändringar i Förordning 2007:1244 om konsekvensutredning vid regelgivning, inrättandet av ett kansli nära statsmaktens ledning samt utgångspunkter för så kallad ex-postutvärdering. Regeringen har beslutat att inrätta ett implementeringsråd som är i linje med våra rekommendationer, vilket vi beskriver som ett "kansli i Statsrådsberedningen" med uppgift att arbeta för att minska företagens regelbörda. Energi- och näringsminister Ebba Busch hänvisar till SOU 2021:16 (där författare till denna rapport bidrog

med underlag till och adresserat frågan om ett kansli) i sitt svar på frågan i riksdagen om implementeringsrådets utformning. Regeringen utformar riktlinjer för implementeringsrådet under andra halvåret 2023 för att det därefter ska kunna inrättas. Vår bedömning är dock att ytterligare reformer krävs för att utveckla kvaliteten i regelgivningen.

Totalt presenterar vi 17 reformförslag varav flera innebär förändringar i förordning 2007:1244. Regelutformning är inte primärt ett juridiskt problem, utan en *samhällsekonomisk analysfråga*. Självklart måste regler och lagar utformas så att de juridiskt fungerar tillsammans och upprätthåller rätts-säkerheten. I vår mening måste dock målsättningen om samhällsekononisk effektivitet genomsyra och prägla arbetet med regelutvärdering och regelgivning. Att identifiera regleringar som är samhällsekonomiskt effektiva och bedöma deras effekt är en komplex uppgift. Vid utformningen av ramverket för regelgivningen är det också avgörande att beakta risken för politiska misslyckanden. Utformning, granskning, implementering och utvärdering bör ske, av varandra, oberoende instanser. Vi menar att det finns ett stort behov av att utveckla och etablera ett mer systematiskt arbete med den befintliga stocken av regleringar som inkluderar bättre uppföljning, utvärdering och, där det är påkallat, avskaffande eller reformering av regler. Så kallad överimplementering av regelverk, där Sverige går längre jämfört med EU:s minimikrav, är ett exempel på område med förbättringspotential. Vi menar att utgångspunkten ska vara att ha samma krav som på EU:s inre marknad. Det ska sedan vara tydligt motiverat i samhällsekonomiska konsekvensanalyser när Sverige väljer att implementera hårdare krav än vad som krävs. Om inte sådana motiv finns är det EU:s minimikrav som bör gälla för att inte äventyra konkurrensförutsättningar och integrationsfördelar som EU:s inre marknad ger.

De reformer vi föreslår är:

1. *Regelrådets (RR) mandat förstärks genom egen budget och genom anpassat regleringsbrev som i mångt likställer RR med en myndighets integritet och självständighet;*
2. *RR ges återremitteringsrätt i förordning 2007:1244. Regler har moratorium tills att RR godkänt konsekvensutredningen;*

3. Den femte paragrafen (§5) i förordning 2007:1244 avlägsnas, alternativt ges RR mandat att pröva samt godkänna om §5 är tillämplig;
4. RR ges i uppgift att granska konsekvensutredningar upprättade på EU-nivå utan särskild begäran samt att initiera nationella konsekvensutredningar av EU-förslag på ett tidigt stadium som kan utgöra underlag i samband med förhandlingar;
5. RR:s arbete vägleds av proportionalitetsprincipen som skrivs in i förordning 2007:1244;
6. Överimplementering av EU-direktiv och andra icke bindande rättsakter bör regleras i förordning 2007:1244;
7. Överimplementering bör motiveras med konsekvensutredning;
8. Tillämpningen av §§6–8 i förordning 2007:1244 bör skärpas och utvecklas till fullödiga samhällsekonomiska analyser när det är motiverat utifrån betydelsen för samhällsekonomin;
9. Förordning 2007:1244 kan också innehålla skrivning om möjlighet till "policyexperiment" kopplat till regelgivning;
10. Skymningsklausuler kan tillämpas för att reglera när ex-postutvärdering ska göras. Dessa ska då skrivas in som instruktion till den regelgivning som RR får i uppgift att säkerställa enligt skrivning i förordning 2007:1244;
11. Multikriterieanalys (MKA) introduceras i förordning 2007:1244 som reglerande organisation/myndighet ska kunna sammanställa och skicka till RR i samband med att arbetet med att utforma nytt förslag till regel inleds;
12. RR ska självt äga frågan om hur MKA utformas som skrivs in i förordning 2007:1244. Baserat på denna MKA är det sedan möjligt för RR att tidigt ge återkoppling och även bedöma frågan om en återremittering är aktuell till regelgivande myndighet. RR ska även bedöma

om en mer omfattande konsekvensanalys är motiverad (inklusive ta ställning till proportionalitet);

13. *Krav om att reglerande myndighet i sin utredning om regelgivning redovisar samråd som genomförts i protokollform i den konsekvensutredning som skickas till RR;*
14. *Bevakning av internationell "best practice" på området i samråd med övriga aktörer. Som en del i denna omvärldsbevakning kan uppdrag ges till OECD respektive Världsbanken att genomföra en liknande genomlysning av Sveriges regleringssystem som de gjorde 2010 respektive 2014;*
15. *Inrätta ett kansli nära statsmaktens ledning samt upprätta utgångspunkter och ledningsstöd för ett långsiktigt systematiskt arbete med målsättning att regler utformas så att de möter kraven på att reglerna är förenliga med samhällsekonomisk effektivitet;*
16. *Ett kansli inom Statsrådsberedningen kan också få i uppdrag att årligen uppdatera och sammanställa ett balanserat styrkort som ett strategiskt ledningsverktyg för sin verksamhet som exempelvis kan överblicka vilka svenska regelverk som innebär mer långtgående regleringar jämfört med aktuell EU-lagstiftning;*
17. *Stärkta förutsättningar för oberoende ex-postutvärdering.*

Dessa reformförslag anser vi är motiverade utifrån omfattande forskning samt internationell "best practice" på området och hänvisar läsare till en omfattande vetenskaplig litteratur. Våra rekommendationer ska ses som en anpassning till svenska förhållanden av OECD:s rekommendationer till "best practice".¹ Slutligen kommer ett förbättrat system för regelgivning ställa krav på avancerad kompetens vilket i sin tur sannolikt kommer kräva avancerade och skräddarsydda utbildningar.

---

1. Se SOU 2021:60 för litteraturoversikt.

Inledning

1

Svenska företags önskemål om regelförenklingar är välom vittnat. I svensk politik har initiativ tagits vid olika tillfällen med ambition att minska regelbördan och förenkla systemet.² Ett sådant exempel var när näringsminister Maud Olofsson initierade arbetet med att minska regelbördan under Alliansregeringen 2006–2010. Vid denna tid inrättades Regelrådet (år 2008) med uppgift att granska kvaliteten på konsekvensutredningar till olika författningsförslag från myndigheter. Granskning görs med avseende på hur företag kan förväntas påverkas av kommande regler. Många länder låg före Sverige i motsvarande förenklingsarbete, men från denna tid och framåt har regelförenklingsarbetet resulterat i flera institutionella och lagstiftningsmässiga förändringar vars syfte är att skapa mer ändamålsenliga regler och tillämpningar. Ett sentida exempel på initiativ för enklare regler är utredningen: *Förenklingar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen* (SOU 2021:60), med Kristina Alsér som särskild utredare.³ Ytterligare ett initiativ i samma riktning är att regleringar utgör ett prioriterat reformområde i Tidöavtalet (2023) samt i vårbudgeten (2023). Vårbudgeten anger att ett "implementeringsråd" med uppgift att arbeta med överimplementeringsfrågor ska inrättas, med syfte att undvika överimplementering av EU-direktiv och därigenom motverka omotiverade regelbördor (vårbudgeten, 2023). Likaså pekas miljölagstiftning och tillståndprocesser ut som prioriterade områden för regelförenkling i syfte att stärka svensk konkurrenskraft.

-
2. Regelförbättring och -förenkling har pekats ut av många OECD-länder som prioriterat område. USA är ett av de länder som kommit långt med professionaliseringen och att utveckla starka institutioner för kvalitetssäkring av regelgivning. I flera fall ligger USA minst ett årtionde före Sverige. Se t.ex. Sunstein (2013), OMB (2003), EO (12886), EO (13563), SBA (2011; 2012) och White House (2011).
  3. Delar av denna rapport baseras på underlag som Lars Pettersson skrev till utredningen (SOU 2021:60) och som Johan Eklund var förordnad expert i..

Arbetet med att utforma implementeringsrådet pågår under hösten 2023. Det svenska initiativet kommer strax efter att Danmark inrättat en motsvarande funktion. Det kan finnas lärdomar från det danska exemplet som kan tjäna som inspiration för Sverige. Exempelvis ambitionen om att involveras tidigt och kunna få en proaktiv roll när nya initiativ om regler och lagstiftning formas inom EU, motverka överimplementering av EU-direktiv med mera. John Hasslers utredning *Sveriges klimatstrategi*, 46 förslag för klimatomställningen i *Ijuset av Fit-For-55* som presenterades i oktober 2023, har visserligen inte en explicit inriktning mot ekonomisk tillväxt och näringslivsutveckling, men utredningen och förslagen som ges har en viss betydelse för frågeställningen vi analyserar i denna rapport. Hassler lyfter fram betydelsen av att Sverige går i takt med övriga EU för att säkerställa att de svenska klimatmålen överensstämmer med EU:s målstruktur. Andra förslag som att införa ett nationellt utsläppshandelssystem, åtgärder för omställning inom transportsektorn eller införande av system med ekonomiska drivkrafter för att minska utsläpp av växthusgaser från jordbruket, motiverar samhällsekonomiska konsekvensbedömningar som måste vara en del av ett eventuellt framtida beslutsunderlag.

När svenska företag möter regleringar som innebär högre kostnader jämfört med konkurrerande företag i andra länder, begränsas svenska företags konkurrenskraft. Sverige har under lång tid inte tagit några genomgripande initiativ för förenklingsarbete. De mest kända initiativen om regelförenkling är från Alliansregeringen när näringsminister Maud Olofsson (år 2006) annonserade att företagens kostnader, kopplat till att följa statliga regelverk, skulle reduceras med 25 procent. Undersökningar av bland annat Svenskt Näringsliv (2017) och Näringslivets Regelnämnd (NNR) visar att Sverige inte verkar ha följt deras ansträngningar om att reducera exempelvis produkt marknadsregleringar jämfört med andra länder inom OECD.⁴ Under 2010-talet upplever företag i Sverige att det blivit allt mer besvärligt att följa statliga regler (ibid). Sedan finanskrisen 2008–09 har Sverige dessutom haft en svagare produktivitetsutveckling jämfört med konkurrentländer, det vill säga svensk ekonomi tappar

---

4. Svenska myndigheter har själva pekat på brister: Se exempelvis Regelrådet (2017; 2018; 2019; 2020) om kvalitet på konsekvensutredningar. Se även Riksrevisionen (2012a; 2012b; 2019) samt NNR (2017; 2022a; 2022b).

konkurrenskraft.⁵ Mot denna bakgrund anser vi att det är välmotiverat med en översyn och reformering av regelverk för regelgivning, samt hur arbetet organiseras.

Europeiska kommissionen (2023) lyfter även fram regelförenkling som en viktig förutsättning i kommissionens långsiktiga konkurrenskraftsstrategi. I denna EU-strategi anges "Ease of regulatory compliance" som en av 17 key-performance-indicators (KPI). Förbättrad utformning av lagar och regler ses också av Eurochambres (2023) som en av fyra viktiga inriktningar för den gemensamma EU-politiken att utveckla konkurrenskraften hos europeiska företag.

Vid sidan om att frågan länge varit på den politiska dagordningen är även forskningen på området omfattande. Enligt vår mening finns väl dokumenterade och underbyggda policyrekommendationer för hur regelgivning och regeltillämpningar kan bli mer samhällsekonomiskt effektiva. OECD har till exempel tydligt formulerade rekommendationer för hur Sverige kan uppnå bättre och effektivare regelverk.⁶ Lagstiftningstekniskt är dessa rekommendationer ofta komplicerade. För att nämna ett specifikt exempel har Entreprenörskapsforum (2022) publicerat rapporten *Miljölagstiftningen och industrins framtida konkurrenskraft – lärdomar från 50 år av tillståndsprövningar* där författarna pekar ut möjliga reformområden. Författarna skriver bland annat "Problemet med dagens miljöprövning är i det stora hela inte en brist på helhetsgrepp utan att den existerande lagstiftningen behöver genomföras och implementeras på ett mer transparent, samt kunskaps- och tillitsbaserat sätt".⁷ Ett återkommande tema i litteraturen på området är just behovet av systemreformer och ett helhetsgrepp inom regleringsområdet.

Regler och deras utformning är centrala för att ett välfungerande samhälle. Regler och lagar bildar en ram för både individer och organisationer som garanterar att vi kan samexistera. Regler och regelverk

-
5. Med anledning av Sveriges svaga produktivitetsutveckling tillsatte regeringen i april 2023 en produktivitetskommission under ledning av Hans Lindblad som ska ge förslag som kan höja produktivitetstillväxten och därmed tillväxten i den svenska ekonomin.
  6. Sverigespecifika rekommendationer, se OECD (2010a). Generella rekommendationer, se OECD (1997; 2010b; 2020a; 2020b; 2020c). Se även OECD (2015; 2018a; 2018b) för överblick av regleringspolicy i OECD-länderna. Se även RegWatchEurope (2019)
  7. Söderholm med flera (2022).

utgör en viktig del i det som kallas det "institutionella ramverket".⁸ Med regleringar avses alla de regleringar, myndighetsföreskrifter och den lagstiftning som samhället utfärdar. Väl utformade regleringar leder till välståndsförbättringar och bidrar till att samhället fungerar, och kan exempelvis neutralisera oönskade utfall. Bristfälligt utformade regleringar kan resultera i oavsedda konsekvenser, onödiga kostnader, gynna särintressen och så vidare. I värsta fall är regleringar misslyckade i bemärkelsen att de ger upphov till stora samhällsekonomiska kostnader utan att lösa de problem som avses.⁹ Det är viktigt att komma ihåg att med alla regleringar följer kostnader och intäkter för samhället. Utmaningen sträcker sig inte enbart till att identifiera ett problem utan även till att avgöra om en reglering, eller alternativa lösningar, är rätt svar. Att lösa problem med regleringar är en komplex fråga med många fallgror. Denna komplexitet rör också hur det institutionella ramverket, som kringgärdar regelgivning, är utformat. Att identifiera optimala regleringar för samhället är inte enbart ett juridiskt problem utan måste ses som en komplex samhällsekonomisk fråga. Ett väl utformat institutionellt ramverk bidrar i detta sammanhang också till såväl transparens som ett utkrävande av politiskt ansvar. Ett mycket viktigt långsiktigt perspektiv är erfarenheter och kunskaper om hur olika former av regleringar fungerar vilket kräver en systematisk uppföljning och utvärdering som kan komma till nytta i framtida regelutformningar. Hur vet vi till exempel att regler är svaret på de problem de tillkommit för att lösa? Finns det bättre sätt? Finns det oavsedda konsekvenser? Kan vi vara säkra på att en regel inte gynnar ett visst särintresse? För att besvara denna typ av frågor krävs ett systematiskt, kunskapskrävande och oberoende regelutvärderingsarbete.

Det är viktigt att regler både upplevs som legitima, är ändamålsenliga och kan motiveras utifrån att nyttan för samhället är så stor att den överstiger

---

8. Klassiska referenser är: North (1990; 1994). Se även Rodrik med flera (2004), Tillväxtanalys (2010a; 2010b; 2012a).

9. Ett fenomen som vanligen missas i samband med regelgivning är att regler ger upphov till negativa dynamiska effekter i ekonomin. Se till exempel Desai med flera (2020). För reglers effekter på resursallokering se Arnold med flera (2011), för entreprenörskap och företagsdynamik se Braunerhjelm med flera (2015; 2019) och Djankov med flera (2002), för frågor rörande konkurrenskraft se Eklund och Thulin (2020) och Eklund och Lappi (2018), och för tillväxt se Djankov med flera (2006). Överreglering blir sedan en konsekvens av att denna typ av dynamiska effekter inte beaktas (se Eklund och Falkenhall, 2011, för resonemang).

olika former av uppoffringar och kostnader som blir ett resultat av de nya reglerna. I ett samhällsekonomiskt perspektiv är korrigerande av marknadsmisslyckanden en viktig uppgift för regler som syftar till att utfallet för den samlade ekonomin marknaden blir så bra (eller effektivt) som möjligt.¹⁰

Olika former av kostnader kopplade till regelefterföljning är viktiga för samhällets styre att notera och behöver beaktas när formella institutioner utformas. En stor börda eller kostnad för att efterleva regelverk för med sig risk för ineffektivitet med negativa följdverkningar för produktion, sysselsättning, tillväxt och ytterst välbefinnandet. Inte minst kan förutsättningar för konkurrens påverkas vilket kan begränsa möjligheterna för ekonomisk tillväxt.¹¹ Det är därför viktigt att det finns ett systematiskt arbetssätt att identifiera vilka regler som är välmotiverade ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och att det finns tydlighet i underlag som styrker deras önskade målsättning. Detta ska sedan fungera som grund för uppföljning och utvärdering och ingå i det systematiska arbetssättet. Det ska även på ett naturligt sätt följa det arbete som är normalt enligt så kallade effektkedjor för policy.¹² I arbetet med att utforma och revidera regler är det nödvändigt att det finns uppföljande och utvärderande studier att tillgå vilka kan bilda en kunskapsbas av erfarenheter.

I Tidöavtalet, som följde efter valet 2022, anges som första punkt under avsnittet "Direktiv samarbetsprojekt Tillväxt och hushållsekonomi" som reform: *Lägre administrativa kostnader för företagen*. Signalen från regeringen, som tillträdde under hösten 2022, är tydlig. Dessa frågor ska få en prioriterad ställning under kommande år.

---

10. Se Stigler (1971), Pigou (1938) och Posner (1974).

11. Se Eklund och Thulin (2020) för konkurrenskraftsanalys.

12. Att arbeta systematiskt efter en modell av så kallade effektkedjor är inte någon radikal utgångspunkt utan snarare etablerad praxis. Ekonomistyrningsverket (ESV, 2015:19) ger liknande rekommendation för offentliga verksamheter som innebär regelgivning eller motsvarande, och tillvägagångssättet återfinns sedan länge inom EU-politiken och det sätt som utveckling, uppföljning och utvärdering av denna politik görs. Detta är även ett centralt budskap i många av OECD:s kunskapsammansättningar samt i stora delar av den regleringsekonomiska litteraturen.

Utgångspunkter för arbete med regelgivning

2

Förutom de konkurrenskraftsmotiv som nämns i kapitel 1 finns skäl för alla länder, inklusive Sverige, att följa goda internationella erfarenheter rörande regelutformning och systematiskt arbete baserat på "effektkedjor".¹³ Detta anslag framhålls också av exempelvis Ekonomistyrningsverket i sina rekommendationer till svenska myndigheter. Lärdomar kan inhämtas från såväl enskilda länder som mer generella rekommendationer som bland annat OECD publicerar. Det finns också förhållandevis omfattande forskning på området som kan ge vägledning till hur regelgivning kan utformas, inklusive uppföljning och utvärdering. En översikt av denna litteratur ökar förståelsen för hur vägledande principer kan vara och kan sammanfattas med: 1) det måste finnas ett tydligt identifierat problem som motiverar behov av en lag eller regel; 2) regleringen ska kunna åtgärda problemet på ett effektivt sätt; 3) en för samhället effektiv regel balanserar kostnader mot nyttor och tillkommer i en process som säkerställer att det inte finns mer effektiva sätt att lösa problemet på. För att åstadkomma detta och förstå de olika stegen i regelutformningen (gäller i princip all policyutformning) brukar arbetsprocessen beskrivas som en "policycykel".

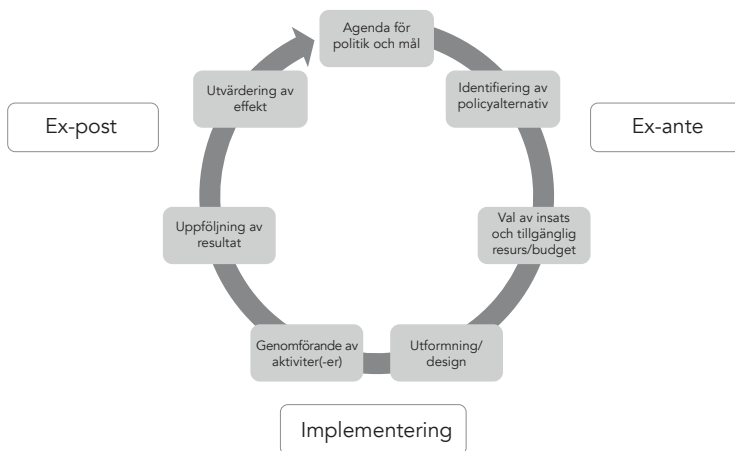
Policycykeln kan beskrivas på olika sätt beroende på vilka perspektiv och steg som betonas. Grundläggande delar i policycykeln är när den politiska agendan växer fram och som sedan i nästa fas innebär formulering av förslag till politiska åtgärder, exempelvis utformning av en regel.

---

13. Med effektkedja menar vi kopplingen mellan mål och aktiviteter som genomförs för att nå målet. Aktiviteter förutsätter normalt finansiering. Aktiviteterna ska sedan leda till resultat och effekter vilka därefter kan återkopplas mot de beslutade och uppställda målen. Jämför även med policycykeln nedan.

I nästkommande fas sker implementering som följs åt av övervakning och uppföljning av resultat. Ett kritiskt moment är sedan utvärdering av effekter som kan visa om en regel bör revideras, om den ska fortsätta utan ändringar eller om den ska avlägsnas. Vi visualiserar policycykeln enligt dessa perspektiv i figuren nedan som utgår från Young och Quinn (2002) med viss modifiering.

Figur 1. Policycykeln

Källa: Egen modifiering av Young och Quinn (2002).

Policycykeln som visas i figuren innehåller följande sekventiella moment:

1. *Identifiering och beskrivning av problemet samt önskat utfall. Den uttryckta målsättningen behöver formuleras med sådan noggrannhet att det är möjligt att senare följa upp och utvärdera om resultat och effekter är i linje med uttryckt ambition. Frågan som ställs är: Vad är det för problem som ska lösas?*
2. *Identifiera policyalternativ inklusive olika regleringslösningar (formulera policy) som även kan jämföras med att ingen insats görs. Vilka alternativa lösningar på problemet finns?*

3. *Val av policy/regleringsalternativ som kan behöva beakta vad som är praktiskt möjligt, kostnadseffektivt och rymms inom budget.*
4. *Utformning av regleringen (policyutformning).*
5. *Genomförande och implementering*
6. *Uppföljning och övervakning av resultat, normalt med indikatorer som kan ge information om att utvecklingen är i linje med formulerad målsättning.*
7. *Ex-postutvärdering som bör ha som ambition att ge svar på den kontrafaktiska frågan om hur stor skillnad en regel har inneburit jämfört med om den inte hade införts.*
8. *En viktig del av policycykeln är återkoppling mellan utvärdering och framtida policyarbete.*

Vi menar att den ovan beskrivna processen för regelutformning-uppföljning-utvärdering inte står i konflikt med de rekommendationer som Ekonomistyrningsverket (ESV 2015:19) presenterar gällande hur myndigheter bör arbeta på ett systematiskt sätt i dessa frågor. Liknande rekommendationer används även av Europeiska kommissionen (KOM) som utgår från policycykeln.¹⁴ KOM lyfter fram vikten av att en åtgärd når sina mål och att såväl kostnader som intäkter beaktas (effektivitet), att åtgärder svarar mot intressenters behov (relevans), hur bra åtgärder fungerar (koherens) och vilka fördelar som finns av att ha en generell EU-politik.

Vi vill även lyfta fram ett förslag som presenteras i SOU 2021:60 *Förenklningar för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen* som innebär att regelgivning inklusive uppföljning och utvärdering bör ske med systematik i en policycykel med olika moment. Förslaget passar i den process som åskådliggörs i policycykeln i figuren ovan men som också innehåller några utvecklande moment. Dessa innebär: (1) utvärdering i förväg (ex-ante) när olika alternativ identifieras, (2) uppföljning/utvärdering när det är påkallat

---

14. Flera länder ger ut handböcker i hur regleringsarbetet ska bedrivas (se t.ex. Kanada: Treasury Board Canada (2009), Storbritannien: Green Book (2020). Se även Forstedt (2018).

och som följs upp efter implementering under genomförandefasen samt (3) systematisk utvärdering i efterhand (ex-post). Redan under steg (1) bör en samhällsekonomisk konsekvensanalys upprättas. Denna utgör sedan ett viktigt underlag till steg (2) och (3). De olika stegen i policycykeln bör genomföras av instanser, oberoende av varandra.

Vi har som vägledande principer utgått från att denna cykel inkluderar alla nivåer av regelgivning och ges stöd av lämpliga organisationer/institutioner. Utomstående (medborgare och företag) ska förstå logiken och processen bör vara enkel och transparent samt bidra till att skapa förtroende till regelgivningsarbetet. Den eller de organisationer/instanser som har till ansvar att granska och följa upp regelgivningsarbetet behöver vara självständiga med hög integritet, ha en koppling till det centrala styret i riket och kunna arbeta med ett starkt och tydligt mandat. I såväl uppföljnings- som utvärderingsfasen ska arbetet med analys och uppföljning vara evidensbaserat och involvera berörda intressenter. Proportionalitetsprincipen¹⁵ bör följas, vilket i detta fall kan tolkas som att mer omfattande regleringsförslag bör analyseras mer noggrant. Med dessa betingelser kan kvaliteten i regelgivningen förbättras och kommer även att vila på de grunder som exempelvis Ekonomistyrningsverket och KOM anger. Ett sätt att avgöra huruvida omfattningen av en konsekvensanalys är proportionerlig till de regleringar som övervägs är att använda sig av så kallade multikriterieanalyser (MKA). Dessa bör sedan granskas och godkännas av oberoende instans.

Med utgångspunkt i ovan beskrivna principer framstår processen som kringgärdad tillkomsten av regler som helt central. Dessutom är det vitalt att det finns en systematisk ansats med avseende på uppföljning av regelgivningen och förutsättningar för regelförenkling. I regelgivningsprocessen är konsekvensanalyser centrala för att spegla frågor som rör motiv till regler, förmågan att fylla sitt syfte och de effekter reglerna ger upphov till. Effekterna kan vara förväntade (i ex-anteanalyser) såväl som realiserade (i ex-postanalyser). I ett ekonomiskt perspektiv innebär konsekvensanalyser

---

15. Med proportionalitetsprincip menar vi att arbetet bör vägledas av att förväntade ekonomiska effekters storlek (positiv samhällsnytta) uppväger och motiverar den kostnad som upprättande av konsekvensanalys för med sig. Alternativet, det vill säga att genomföra omfattande konsekvensanalyser när förväntade effekter är ringa förefaller omotiverat.

att den samhällsekonomiska nyttan ställs mot den samhällsekonomiska kostnaden som följer av att en regel införs och tillämpas.

Regelutformningen rymmer en utmaning i att heterogena regler med ömsesidiga beroenden ska kunna samspela. Detta är något som innebär ett analytiskt problem och som många gånger utgör en sådan utmaning att olika förslag blir svåra att genomföra. Regler kan stå i relation till varandra och tillsammans ge en ram som gör det svårt att se till enskilda regler isolerat. Men sedan finns frågor kopplade till enskilda regler som innebär att en del regelfrågor behöver studeras en och en (eller möjligtvis i grupp om det rör sig om integrerade regelverk inom ett område). Det senare är betydelsefullt för en systematisk ansats för konsekvensutredningar som ofta behöver hantera varje regel för sig, exempelvis i uppföljning och utvärderingssammanhang. Att identifiera enskilda och särskilt betungande regler och samtidigt undvika godtyckliga bedömningar blir en utmaning.

Många komponenter för effektiv regelgivning finns redan på plats i Sverige, men det finns utrymme för förbättringar. Dessa förbättringar handlar i huvudsak om åtgärder som anslår ett systemperspektiv och har vetenskapligt stöd i forskning samt i exempelvis OECD:s arbeten. En överblick av aktuell litteratur såväl som internationell praxis visar att det främst handlar om tre moment som ett system för konsekvensanalyser ska inkludera. Vi har redovisat dessa ovan. De är (1) ex-anteutvärderingar i samband med utformning av en regelgivning och vilka alternativ som finns, (2) påkallade analyser vid behov om en regel inte uppenbart fyller sitt syfte eller ger upphov till oönskade konsekvenser och (3) ex-postutvärderingar när en regel använts under en period och ska utvärderas.

Dessa tre moment är vad som rekommenderas som vägledning för regelgivning i Sverige. En utgångspunkt för ett effektivt regelsystem kan också omfatta insikter från andra länder inom de tre områden som Sunstein (2013) pekar ut som centrala för tillkomst av samhällsekonomiskt effektiva regler såsom (1) användning av kostnadsnyttokalkyler för att maximera netto nyttan för samhället, (2) verktyg i form av alternativa åtgärder och utformning av regler samt (3) betydelsen av hur det institutionella ramverket där regler formuleras är utformat. Även Sunsteins principer är något som beaktats i vårt förslag om hur arbetet med svensk regelgivning bör utvecklas.

Årsrapporter från Regelrådet vittnar om att det finns brister i konsekvensutredningar som görs och att Regelrådets rekommendationer ofta inte beaktas. Många utredningar som kommer till Regelrådet uppfyller inte kvalitetskraven som bör ställas i samband med regelgivning. Sverige saknar också ett systematiskt uppföljnings- och utvärderingssystem som inkluderar momenten som adresseras ovan. Vi menar att det finns starka skäl att överväga en utveckling av ett mer komplett helhetsgrepp i Sverige med en integrerad systematisk ansats som inkluderar momenten som beskrivs ovan. Inte minst bör erfarenheter av utvärdering och uppföljning baserat på nämnda effektkedja dokumenteras och tjäna som underlag inför framtida utformning av regler.

I *Evidence-based policy making and stakeholder engagement* (OECD, 2021) som är en jämförelsestudie mellan OECD-länder, är det framträdande budskapet och slutsatsen att lagar och regler är bättre och mer effektiva när berörda personer och företag också är involverade i lagstiftningsprocessen. I de övergripande jämförelserna som presenteras i OECD (2021) framgår att Sverige hamnar i "mittfältet" eller på den nedre halvan när det gäller att involvera intressenter, tillämpa konsekvensanalyser och genomföra ex-postutvärderingar. I samtliga dessa tre perspektiv indikerar OECD (2021) att Sverige har lång väg att gå för att nå frontländerna där vi återfinns flera av Sveriges viktigaste handelspartners.

Tillsammans med andra jämförelser som OECD publicerat om vad som är viktigt för en effektiv lagstiftningsprocess framstår frågan om hur involverad landets centrala ledning ska vara som särskilt betydelsefull. I bilaga till denna rapport ges exempel på OECD:s inventering av hur arbetet är organiserat i några olika länder med avseende på närhet till det centrala styret. När vi jämför Sverige med andra länder kan vi konstatera en förhållandevis svag representation av statens centrala ledning i dessa frågor liksom otydlighet kring hur koordinering sker vid systematiska konsekvensanalyser. OECD betonar dessa betingelser och betydelsen av engagemang från den centrala ledningen i frågor gällande regelgivningens kvalitet.

I rapporten *På skakig grund – beslutsunderlag inför stora reformer* (Riksrevisionen, 2022) har Riksrevisionen granskat de 25 mest omfattande reformförslagen från perioden 2000–2017. I rapporten konstateras att en "betydande andel av förslagen inte varit välgrundade eller väl analyserade i de propositionstexter som lämnats till riksdagen". Sju av de 25 reformerna

saknar underlag (och har följaktligen inte remissbehandlats). Brister finns också genom att förväntade effekter, mål och kostnader inte beskrivs tillfredställande i underlagen inför beslut (vilket också begränsar eller omöjliggör uppföljning och utvärdering). Riksrevisionen konstaterar också att det saknas rutiner som säkerställer att större reformer utvärderas. Med detta förstås att det inte finns ett övergripande systematiskt arbete av det slag som vi förordar. Regeringen har själv eller genom uppdrag till sina myndigheter utvärderat knappt hälften av de 25 reformerna. Riksrevisionen pekar i rapporten ut ett antal områden och moment som behöver förbättras i den så kallade reformkedjan (som är i linje med förslaget vi lämnar här).

Eftersom regler kan vara riktade mot många olika företeelser och marknader är det viktigt att metodval för analys också utgår från de effekter eller problem som kan väntas vara förknippade med den regel som är för handen. Det är därför viktigt att berörda organisationer/myndigheter har bred kompetens i samhällsekonomiska analyser. Det är rimligt att den eller de organisationer som har till uppgift att genomföra konsekvensanalyser också besitter kompetens att välja den eller de metoder som är lämpliga i de enskilda fallen. Framsteg görs kontinuerligt inom den ekonomiska och ekonometriska vetenskapen som det bör finnas en benägenhet och förutsättning att tillämpa. Detta inkluderar exempelvis multikriterieanalys, kostnadsnyttokalkyler (CBA), kostnadseffektivitetsanalyser, analyser med olika former av jämviktsmodeller, metoder för kontrafaktisk analys med mera.¹⁶ Den teoretiska grunden för denna kompetens finns sannolikt i gränslandet mellan ekonomi och juridik (rättsekonomi). För att säkerställa kvaliteten på dessa analyser är en oberoende granskande funktion nödvändig. Med oberoende menas att utredare av konsekvensanalyser inte har något beroende till olika särintressen, att de förmår spegla samhällets intressen (både företag och hushåll) och att de har en integritet även i förhållande till myndigheter och styrande delar av riket som är regelgivande. Den gemensamma utgångspunkten för de organisationer som ska ha i uppgift att genomföra konsekvensanalyser är att:

1. *Säkerställa att nya regler som införs uppfyller villkor om samhällsekonomisk effektivitet;*

---

16. Se exempelvis: Naturvårdsverket (2009), Linkov med flera (2006), Dodson med flera (2000) och Gramlich (1998).

2. *Att stocken av befintliga regler systematiskt analyseras enligt en plan;*
3. *Att en konsekvensanalys görs med avseende på samhällsekonomisk effektivitet när lagar och regler utvärderas för övervägande om att avlägsnas, revideras eller förlängas.*

Det systematiska arbetet som detta innebär är inte ett trivialt problem utan förutsätter avancerad samhällsekonomisk analyskapacitet och ska inte förväxlas med ett begränsat administrativt förfarande.

Reformförslag

3

Sedan 2008 finns Regelrådet i Sverige och är placerat vid Tillväxtverket. Regelrådet har till uppgift att granska konsekvensutredningar och yttra sig om huruvida dessa uppfyller kraven som stipuleras i förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning (Förordning 2007:1244, se bilaga 2). Enligt förordningen ska författningsförslag av myndigheter eller departement, som innebär regelgivning som riktas mot företag, sammanställa och översända en konsekvensutredning till Regelrådet för yttrande.

Regelrådet och förordning 2007:1244 innehåller många komponenter som får anses ligga väl i linje med god internationell praxis, men det finns utrymme och skäl att stärka Regelrådets mandat. Detta ställningstagande grundas på att det inte finns någon tvingande skyldighet att beakta Regelrådets yttrande (liknande exempelvis Lagrådet) och att endast omkring hälften av konsekvensanalyserna som Regelrådet besvarade i form av remisser uppfyllde stipulerade krav enligt nämnda författning. Förslaget som presenteras här föreslår att:

1. *Regelrådets (RR) mandat förstärks genom egen budget och genom anpassat regleringsbrev som i mångt likställer RR med en myndighets integritet och självständighet;*

Vi menar att det är av stor vikt att Regelrådets autonomitet och ställning ges så goda förutsättningar som möjligt. Detta är intimt kopplat till myndighetens integritet. Det är fullt möjligt att RR kan behöva utveckla och komplettera sin verksamhet och organisation för att möta det uppdrag som här föreslås. Det är avgörande att den myndighet som har huvuddelen av det operativa ansvaret har tillräckliga resurser både när det gäller budget och kompetens bland personalen, samt att den har etablerade nätverk med specialkunskaper inom olika sektorer och ämnesområden.

2. *RR ges återremitteringsrätt i förordning 2007:1244. Regler har moratorium tills att RR godkänt konsekvensutredningen;*

Det är mycket viktigt att Regelrådets bedömningar får en större efterlevnadsgrad. Juridisk expertis kan dock behöva utreda om frågan om textlydelse om moratorium är den mest lämpliga. Vi konstaterar emellertid att Regelrådets bedömningar bör ges större vikt för att hörsamheten inte ska bli låg. En indikation på nuvarande problem är den låga andel av alla regelförslag som skickas till Regelrådet.

3. *Den femte paragrafen (§5) i förordning 2007:1244 avlägsnas, alternativt ges RR mandat att pröva samt godkänna om §5 är tillämplig;*

Att regelgivande myndighet själv kan bedöma om det saknas skäl för konsekvensutredning kan liknas med ett kryphål. Det bör som minimum vara Regelrådet som ges mandat att uttala sig om detta och det ska finnas dokumentation som styrker ett sådant beslut.

4. *RR ges i uppgift att granska konsekvensutredningar upprättade på EU-nivå utan särskild begäran samt möjlighet att initiera nationella konsekvensutredningar av EU-förslag på ett tidigt stadium som kan utgöra underlag i samband med förhandlingar;*

Denna form av konsekvensutredningar med svenskt perspektiv bör Regelrådet kunna initiera utan särskild begäran. Konsekvensutredningar kan behöva genomföras tidigt i förhandlingsprocesser när nya EU-förordningar föreslås för att det ska finnas möjlighet att presentera svenska perspektiv. Därför bör RR ges förutsättningar att arbeta proaktivt och kunna ge stöd till svenska förhandlare.

5. *RR:s arbete vägleds av proportionalitetsprincipen som skrivs in i förordning 2007:1244;*

Det förefaller rimligt att Regelrådet ska få göra prioriteringar i sitt arbete med avseende på olika frågors betydelse. Därigenom behöver inte resurser fördelas på frågor som (av Regelrådet) på förhand bedöms ha marginell betydelse.

6. *Överimplementering av EU-direktiv och andra icke bindande rättsakter bör regleras i förordning 2007:1244;*
7. *Överimplementering bör motiveras med konsekvensutredning;*

I den mån överimplementering övervägs är det betydelsefullt att konsekvensutredningar kan påvisa samhällsekonomisk nytta eller (om ett sådant beslut helt motiveras på andra grunder) att en konsekvensutredning görs som kan visa hur det ekonomiska perspektivet ter sig.¹⁷ En samlad bild över svensk överimplementering av EU-direktiv behöver skapas för att ge förutsättningar till systematiskt arbete med dessa frågor.

8. *Tillämpningen av §§6–8 i förordning 2007:1244 bör skärpas och utvecklas till fullödiga samhällsekonomiska analyser när det är motiverat utifrån betydelsen för samhällsekonomin;*
9. *Förordning 2007:1244 kan också innehålla skrivning om möjlighet till "policyexperiment" kopplat till regelgivning;*

Experiment är en ansats som kan åtföljas av kontrafaktisk analys vilken kan ge stor kunskap om hur olika former av regelgivning bidrar till att olika målsättningar nås.¹⁸ Sådana förutsättningar är viktiga att inte avstå ifrån.

10. *Skymningsklausuler kan tillämpas för att reglera när ex-postutvärdering ska göras. Dessa ska då skrivas in som instruktion till den regelgivning som RR får i uppgift att säkerställa enligt skrivning i förordning 2007:1244;*

Skymningsklausuler innebär att tidsramar ges och bidrar till en grund för ett systematiskt arbete med såväl uppföljning som utvärdering.

11. *Multikriterieanalys (MKA) introduceras i förordning 2007:1244 som reglerande organisation/myndighet ska kunna sammanställa och*

---

17. Danmark jämför sina regler med de främsta konkurrentländerna i syfte att undvika skadlig överimplementering. Se Erhvervslivets EU- och regelforum (2021).

18. Se Andersson och Eklund (2018) för diskussion och exempel på experimentell policydesign.

skicka till RR i samband med att arbetet med att utforma nytt förslag till regel inleds;

- 12. Regelrådet ska självt äga frågan om hur MKA utformas som skrivs in i förordning 2007:1244. Baserat på denna MKA är det sedan möjligt för RR att tidigt ge återkoppling och även bedöma frågan om en återremittering är aktuell till regelgivande myndighet. RR ska även bedöma om en mer omfattande konsekvensanalys är motiverad (inklusive ta ställning till proportionalitet);*

Multikriterieanalys används i många andra länder och även inom vissa områden i Sverige. En MKA kan i detta sammanhang fungera som vägledande underlag i valet mellan olika alternativa policylösningar. MKA kan också fungera som utgångspunkt för bedömningar under pågående regelutövning när/om det blir oklart om en regel ger upphov till oönskade effekter. Det kan även tjäna som referensram när ex-postutvärdering görs.

- 13. Krav om att reglerande myndighet i sin utredning om regelgivning redovisar samråd som genomförts i protokollform i den konsekvensutredning som skickas till RR;*
- 14. Bevakning av internationell "best practice" på området i samråd med övriga aktörer. Som en del i denna omvärldsbevakning kan uppdrag ges åt OECD respektive Världsbanken att genomföra en liknande genomlysning av Sveriges regleringssystem som dessa organisationer gjorde 2010 respektive 2014;*

Regelrådet förefaller väl lämpat för bevakning av internationell utveckling på området för sin kärnverksamhet, inte minst med tanke på rådets kompetens. Dessa förändringar skulle stärka Regelrådets mandat och förutsätter att nödvändiga resurser också fördelas till rådet. Rekommendationerna ställer krav på kompetens som ska ses tillsammans med behov av resurser. Utöver stärkt mandat bör även ambitionsnivån på konsekvensanalyserna höjas för att ge en samlad samhällsekonomisk bedömning av nya regleringsförslag. Det är viktigt att Regelrådet har en egen budget och autonomi med en garanterad hög grad av integritet enligt beskrivning ovan. Regelrådet bemannas också av personal med expertis som motsvarar kompetenskraven som beskrivs ovan.

Paragraf 5 i förordning 2007:1244 ger regelgivande myndighet utrymme att bedöma om det saknas skäl till att genomföra en konsekvensutredning inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd. För att ex-ante säkerställa proportionaliteten mellan å ena sidan omfattningen på konsekvensutredningen och å andra sidan den förväntade omfattningen på regleringen, kan multikriterieanalyser användas som vägledning. Regelrådet, eller regeringen via förordning, kan med expertis självt utforma instruktion för hur multikriterieanalys ska genomföras. Den kan vara i form av en resultat-tabell som den regelgivande myndigheten sammanställer och tillhandahåller rådet. Detta arbete kan utformas så att det görs tidigt i processen för att rådet ska ges möjlighet att återkoppla i frågor om utformning av aktuell regel. Idag saknas denna förutsättning och Regelrådet kommer in i ett för sent skede vilket innebär att möjlighet till återremittering saknas. Återkoppling från rådet riskerar därför bli utan verkan.

OECD påpekar i sina rekommendationer vikten av att involvera intressenter (företag som berörs av aktuell reglering) i ett tidigt skede och dessa kan med fördel ges möjlighet att ta del av multikriterieanalysen. Erfarenhet av användning av multikriterieanalys finns exempelvis i Kanada. Det vill säga ett objektivt sätt att avgöra att konsekvensutredningens omfattning står i rimlig proportion till regelförslagets förväntade effekter. Denna kan sedan ligga till grund för den dokumentation som §5 anvisar samt vägleda Regelrådet i fråga om det saknas skäl för att upprätta fullständig konsekvensutredning.

Återremitteringsrätt (eller motsvarighet till detta) är motiverad utifrån internationell förebild och OECD:s rekommendationer, men även utifrån att dagens konsekvensutredningar uppvisar bristande kvalitet. Omkring hälften av konsekvensutredningarna som inkommer till Regelrådet uppvisar brister och uppfyller inte kvalitetskraven. Vid ett införande av återremitteringsrätt kan Regelrådets mandat eventuellt differentieras med avseende på olika typer av konsekvensutredningar (remisser från Regeringskansliet, kommittébetänkande, myndighetsrapporter samt förvaltningsmyndigheter). Dessa förslag avser tillkomsten av nya regler (ex-ante). Frågan om hur uppföljning och ex-postutvärdering ska ske saknas i Sverige idag – liksom även stora delar av OECD:s övriga system för systematisk uppföljning.

Regelrådet har utvecklat en modell för "helpdesk" för frågor som exempelvis ställs av regelgivande myndigheter i samband med konsekvensanalyser som görs i ex-anteutredningar. Denna förefaller fungera och bör finnas kvar hos Regelrådet. Detta kan vara ett uppdrag som ingår i den instruktion som ges i regleringsbrevet till myndigheten.

Löpande anmälningsmöjlighet och ombud för småföretag i frågor om regelbörd

Regeringen har beslutat att inrätta ett implementeringsråd med målsättning att minska regelbördan för företag vilket är i linje med våra rekommendationer som vi uttrycker som "kansli i Statsrådsberedningen". Initiativet är välmotiverat och när energi- och näringsminister Ebba Busch under våren 2023 svarade på en fråga i riksdagen om implementeringsrådets utformning hänvisade hon till SOU 2021:16 (som en av författarna till denna rapport bidrog med underlag till).

Ett kansli föreslås inrättas med eget uppdrag, egen budget och med självständighet för uppföljning och övervakning av företagens regelbörd. Inrättas ett kansli för ex-postutvärdering kan det med fördel även finnas en ombudsfunktion med central placering inom statsrådsberedning och Regeringskansliet. En sådan konstellation skulle innebära att vi erhåller tre olika delar i policycykeln som har tre olika och viktiga fokus i sina uppdrag (ex-ante, ex-post och löpande övervakning). Denna pluralism innebär också att frågorna uppmärksammas i olika faser med delvis olika perspektiv som kan addera till arbetet med regelgivning. Detta är också i linje med OECD:s rekommendationer och ett vitalt inslag i policycykeln. Tillväxtverket har presenterat beräkningar som visar att över ett flertal år ökar kostnaden för *tillkommande* regelgivning i vår ekonomi med drygt en miljard kronor årligen (Tillväxtverket, 2023).

Vi föreslår att ett kansli inrättas inom Statsrådsberedningen med kompetens och nätverksfunktion. Detta kansli kan ges ansvar för koordinering av systemet med konsekvensutredningar i policycykeln. Tillämpas så kallade skymningsklausuler kan kansliet ansvara för att en plan upprättas för när ex-postutvärderingar ska genomföras. Kansliet kan lämpligen tillsammans med Regelrådet svara för att det finns en "helpdeskfunktion" som utredningar kan vända sig till. Ett sådant nätverk kan förmedla nätverkskontakter,

såsom medlemmar från lärosäten och forskningsinstitut med mera, gällande expertis i särskilda frågor. I förekommande fall kan kansliet utse myndigheter som ansvariga för att tillhandahålla råd, expertis, utbildning (helpdeskfunktion) för utvärdering och metodstöd. Danmark har nyligen inrättat "Erhvervlivets indgang til enklere regulering" som är en motsvarande funktion. Det kan finnas lärdomar från det danska exemplet som med fördel kan tjäna som inspiration även för Sverige. Exempelvis ambitionen om att på ett tidigare stadium kunna involveras och få en proaktiv roll när initiativ kring nya regler och lagstiftning utvecklas inom EU samt kunna motverka överimplementering av EU-direktiv, med mera.

15. *Inrätta ett kansli inom Statsrådsberedningen med hög kompetens samt nätverksfunktion;*

Kansliet kan också fungera som ombud för mikroföretag samt berörda intresseorganisationer. Ett upplevt problem med pågående regeltillämpning bör vara möjligt att anmäla till kansliet. Vårt förslag är att en sådan fråga kan resas om det tydligt framgår att exempelvis oönskade effekter uppstår, vilka inte adresserats i relevant multikriterieanalys, också med beaktande av proportionalitetsprincipen. Dessutom är det av stor betydelse att underlag är evidensbaserade med empiriskt stöd. Ett kansli måste besitta nödvändig förståelse och kompetens i operativa frågor (även om den operativa förmågan och kapaciteten till stor del finns hos exempelvis Regelrådet). Det är nödvändigt att denna miljö besitter kompetens i frågor som rör perspektiv på ekonomiska effekter kopplat till regelgivning och näringslivets förutsättningar (konkurrenskraft, tillväxt, med mera). Kansliet bör i samverkan med Regelrådet och nätverket med extern expertis adressera frågor om metodutveckling som långsiktigt möjliggör utvecklingen av kvaliteten av konsekvensutredningar enligt policycykeln.

Nätverket med extern expertis kan inkludera såväl forskarexpertis som olika intressenter (företag och företrädare för dessa). Med koppling till nätverket kan en mecenatliknande funktion för företag utvecklas (inte minst småföretag) som liknar en ombudsmannafunktion. Det finns för detta ändamål internationella förebilder att ta lärdom av (exempelvis USA).

Det förefaller betydelsefullt att det koordinerade kansliet (med ombudsfunktion) finns inom Statsrådsberedningen eller åtminstone så nära den

centrala ledningen för regeringen som möjligt. Detta bör medverka till att reducera risk för strukturproblem i ekonomin som Sverige tidigare hamnat i. I sådana situationer, när strukturproblem blivit stora, yttrar sig detta normalt genom låg produktivitetstillväxt och/eller låg ekonomisk tillväxt. När detta framstår med tydlighet har större samlade grepp med att reformera landets ekonomi krävts (jämför Produktivitetsdelegationen, Ekonomikommisionen från 1980- och 1990-talen och Produktivitetskommissionen som inrättades 2023). Ett centralt placerat kansli för regelförenklingsfrågor kan även fylla den funktion som Cass Sunstein (2013) kallar ett "regulatory clearing house" som kan ge en viktig plattform för dessa frågor.

16. *Ett kansli inom Statsrådsberedningen kan också få i uppdrag att årligen uppdatera och sammanställa ett balanserat styrkort som ett strategiskt ledningsverktyg för sin verksamhet. Detta kan exempelvis överblicka vilka svenska regelverk som innebär mer långtgående regleringar jämfört med aktuell EU-lagstiftning;*

Kansliet bör självt utforma sitt ledningssystem. Ett alternativ som kan övervägas för att främja transparens och förståelse för den svenska regelgivningen och dess inverkan på svenska konkurrensvillkor är att analysera på vilket sätt nationella regler avviker från den gemensamma inom EU. Ett så kallat balanserat styrkort kan vara ett medel för ledning av sådant arbete och kan vara en översikt av information som exempelvis finns vid myndigheter (som årligen kan rapportera till kansliet). Se bilaga 1 för jämförelse med andra länder och var olika regelgivnings-/utvärderingsfunktioner är placerade inom statsförvaltningen.

Uppbyggnad av system för fortlöpande uppföljning och utvärdering av befintliga regler

Sverige saknar idag ett systematiskt och strukturerat system för att följa upp och utvärdera regler ex-post med ekonomiska konsekvensanalyser av den typ som föreslås här. Utskotten i riksdagen har ett ansvar att bevaka och följa upp sina ansvarsområden med aktuella regelverk. Ett särskilt kansli har i uppdrag att stötta utskotten. Utöver detta har olika myndigheter som Ekonomistyrningsverket och Riksrevisionen både mandat och vana att på ett oberoende sätt identifiera områden och genomföra uppföljningar, utvärderingar och revisioner inom dessa. I dessa delar är vi inte kritiska

till arbetet, tvärtom gör både Ekonomistyrningsverket och Riksrevisionen mycket viktiga granskningsarbeten. Men en del av de moment som vi lyfter fram i denna rapport förtjänar att få en starkare ställning. Detta kan liknas med den positiva betydelse som grundlagsskyddet fick för riksrevisionsens oberoende ställning. Förslaget vi ger i rapporten skulle innebära en starkare grund av ekonomiska konsekvensbedömningar och systematiskt utvärderings- och uppföljningsarbete av befintliga regelverk. Samtidigt kan det finnas en fördel med att sådan samhällsekonomisk konsekvensanalys inkluderas eller görs parallellt med detta uppföljningsarbete.

Det förefaller viktigt att det finns en systematisk plan som upprättas i särskild ordning om ex-postutvärderingar, inte minst motiverat utifrån konstaterandet som Riksrevisionen gjort om att många av de stora reformerna aldrig utvärderats, eller är möjliga att utvärdera. Samhällsekonomiska konsekvensanalyser är ett naturligt nav för policycykeln genom att systematiskt bedöma om nyttan är större än kostnaden för en regel. Denna princip vägs också in när frågan ställs om regler ska avlägnas, revideras eller förlängas. När utvärderingar genomförs är det betydelsefullt att de görs av fristående och oberoende organisationer med integritet. Myndigheter som kan ges sådana uppdrag är exempelvis Ekonomistyrningsverket eller Riksrevisionen. Ex-postutvärderingar bör göras när rimlig tid förflutit (om systematisk plan upprättas av kansliet vid Statsrådsberedningen), och när effekter förväntas ha hunnit framträda. Detta bör också beaktas när skymningsklausuler utformas för regler. Det är även rimligt att ex-postutvärderingar tillämpas och utgår från en proportionalitetsansats.

För att säkerställa ett samhällsekonomiskt effektivt regelverk, krävs ett samlat grepp för att analysera och utvärdera stocken av befintliga regler. Detta låter sig inte göras i ett kortsiktigt perspektiv utan är något som kräver en systematisk och långsiktig ansats. Enligt OECD är det få länder som har ett fullt utvecklat system för denna typ av ex-postutvärderingar. Sannolikt är det lämpligt att påbörja ett sådant arbete med prioriteringar om inriktning för något eller några valda delar av regelområdet(-n), exempelvis där överimplementation finns i förhållande till EU-regler. Det är tydligt att system för att utvärdera och följa upp regler efter implementering, med ett systematiskt och fortlöpande arbete, är en nödvändig förutsättning för en komplett reglerings- och policycykel.

17. Stärkta resurser för oberoende ex-postutvärdering.

Den långsiktiga målsättningen bör vara att utveckla sammanhängande delar för ett systematiskt arbete med konsekvensanalyser. Även om strategin måste vara att utveckla olika delar för utvärdering menar vi att dessa ska kunna bidra till att komplettera helhetsbilden. Det är det långsiktiga målet, det vill säga att hela regelsystemet i väsentliga delar är behandlat.

Referenser

- Arnold, J., Nicoletti, G., & Arnold, J. (2011). "Regulation, Resource Allocation and Productivity Growth". *Nordic Economic Policy Review*, 16(2).
- Andersson, J. E., & Eklund, J. E. (Eds.). (2018). "Navigera under osäkerhet – Entreprenörskap, innovationer och experimentell policy". Entreprenörskapsforum.
- Braunerhjelm, P., Desai, S., & Eklund, J. E. (2015). "Regulations, Firm Dynamics and Entrepreneurship". *European Journal of Law and Economics*, 40, 1-11.
- Braunerhjelm, P., Eklund, J. E., & Thulin, P. (2019). "Taxes, the tax administrative burden and the entrepreneurial life cycle". *Small Business Economics*.
- Coglianesi, G. (2011). *Evaluating the Performance of Regulation and Regulatory Policy*.
- Desai, S., Eklund, J., & Lappi, E. (2020). "Entry Regulation and Persistence of Profits in Incumbent Firms". *Review of Industrial Organization*, 57, 537-558.
- Dir (2020:48), Enklare regelverk för mikroföretagande och modernare bokföringslag.
- Economist. (2017, March 2). "Grudges and kludges: Too much federal regulation has piled up in America".
- Djankov, S., La Porta, R., Lopez-de-Silanes, F., & Shleifer, A. (2002). "The regulation of entry". *Quarterly Journal of Economics*, 117(1), 1-37.
- Djankov, S., McLiech, C., & Ramalho, R. (2006). "Regulation and growth". *Economics Letters*, 93(3), 395-401.
- Dodson, J., Spackman, M., Pearman, A., & Philips, L. (2000). "Multicriteria analysis manual". Department for Communities and Local Government, UK.
- Eklund, J. E., & Falkenhall, B. (2011). "Regler – Till vilken nytta och till vilken kostnad?" *Ekonomiska Samfundets Tidskrift*, 3.
- Eklund, J., & Lappi, E. (2018). "Product Regulations and Persistence of Profits: OECD Evidence". *Journal of Regulatory Economics*, 54(2), 147-164.
- Eklund, J., & Thulin, P. (2020). "Svensk konkurrenskraft – Hur kan Sverige säkerställa ett långsiktigt välstånd?" Entreprenörskapsforum.

- EO (12886), Executive Order 12886, Regulatory Planning and Review, USA.
- EO (13563), Executive Order 13563, Improving Regulation and Regulatory Review, USA.
- Erhvervslivets EU- og regelforum" (2021), <https://regelforum.dk/>.
- Forsstedt, S. (2018). "Tänk efter före! En ESO-rapport om samhällsekonomiska konsekvensanalyser". Rapport till Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi 2018:5.
- ESV (2015:19), Ekonomisk styrning i staten. <https://www.esv.se/contentassets/d982324f80284d6db9bcfca8de92822c/esv-2021-19-ekonomisk-styrning-i-staten.pdf>.
- Europeiska kommissionen. (2023, mars 16). Long-term competitiveness of the EU: looking beyond 2030. Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén, COM (2023) 168 final. https://commission.europa.eu/system/files/2023-03/Communication_Long-term-competitiveness.pdf
- Eurochambers. (2023, september 12). State of the Union 2023: business competitiveness and tackling regulatory burdens must be priorities, Madrid.
- Förordning (2007:1244), om konsekvensutredning vid regelgivning. Svensk författningssamling.
- Gramlich, E. M. (1998). *A Guide to Benefit-Cost Analysis* (2:a utgåvan). Waveland Press, Inc. Illinois, USA.
- Hassler, J. (2023). "Sveriges klimatstrategi, 46 förslag för klimatomställningen i ljuset av Fit-For-55". Klimat- och näringslivsdepartementet.
- Linkov, I., Satterstrom, F. K., Kiker, G., Bridges, T., Gardner, K. H., Rogers, S. H., Belluck, Meyer, D. A. (2006). "Multicriteria decision analysis: a comprehensive decision approach for management of contaminated sediments". *Risk Analysis*, 26, 61-78.
- Naturvårdsverket. (2009). "Multikriterieanalys för hållbarefterbehandling – Metodutveckling och exempel på efterbehandling", Rapport: 5891.
- NNR. (2017). "Rätt underlag för rätt beslut: Åtgärder för bättre konsekvensutredninga"r. Näringslivets regelnämnd.
- NNR. (2022a). "NNRs förslag för effektivare företagsregler". Näringslivets regelnämnd.
- NNR. (2022b). Remiss av DS 2022:022 – bättre konsekvensutredningar. Remissvar inskickat 2022-12-19 till Finansdepartementet med inkommande diarienummer Fi2022/02452.
- North, D. (1991). "Institutions". *Journal of Economic Perspectives*, 5, 97-112.

- North, D. (1994). "Economic Performance Trough Time". *American Economic Review*, 84, 359-368.
- OECD (1997). "OECD Report on Regulatory Reform". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2010). "Better Regulation Europe: Sweden". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2010). "Recommendation of the Council on Regulatory Policy and Governance". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2015). "OECD Regulatory Policy Outlook". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2018a). "OECD Regulatory Policy Outlook". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2018b). Product Market Regulation, OECD PMR indicators. OECD Publishing, Paris.
- OECD (2020a). "Reviewing the Stock of Regulations: OECD Best Practice for Regulatory Policy". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2020b). "One-Stop Shops for Citizens and Business: OECD Best Practice for Regulatory Policy". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2020c). "Regulatory Impact Assessment: OECD Best Practice for Regulatory Policy". OECD Publishing, Paris.
- OECD (2021). "OECD Regulatory Policy Outlook 2021: Evidence-based policy making and stakeholder engagement". OECD Publishing, Paris.
- OMB (2003, September). Circular A-4. Office of Management and Budget, USA.
- Pigou, A. (1938). *The economics of welfare* (4th ed.). London: Macmillan.
- Posner, R. A. (1974). "Theories of Regulation". *Bell Journal of Economics and Management Science*, 25(1), 335-373.
- Regelrådet/Tillväxtverket (2020). Regelrådets årsrapport 2019.
- Regelrådet/Tillväxtverket (2019). Regelrådets årsrapport 2018.
- Regelrådet/Tillväxtverket (2018). Regelrådets årsrapport 2017.
- Regelrådet/Tillväxtverket (2017). Regelrådets årsrapport 2016.
- RegWatchEurope (2019). "RegWatchEurope's key messages to the next European Commission and European Parliament (2019–2024) on priorities for the Better Regulation".
- Riksrevisionen (2012a). "Regelförenklning för företag – Regeringen är fortfarande långt från målet", RIR 2012:6.
- Riksrevisionen (2012b), 21 mars. "Regelbördan fortfarande tung för företagen", Pressmeddelande.
- Riksrevisionen, (2019), "Enklare att starta företag -statliga insatser för en digital process", RIR 2019:14.
- Riksrevisionen, (2022), "På skakig grund – beslutsunderlag inför stora reformer", RIR 2022:15.

- Rodrik, D., Subramanian, A., och Trebbi, F., (2004), Institutions Rule: The Primacy of Institutions over Geography and Integration in Economic Development, *Journal of Economic Growth*, vol. 9, s. 131-165.
- SBA, (2011), A Guide for Government Agencies: How to Comply with the Regulatory Flexibility Act, Implementing the President's Small Business Agenda and Executive Order 13272, *Small Business Administration*, Office of Advocacy, USA.
- SBA, (2012), Report on the Regulatory Flexibility Act: FY 2011, Annual Report of the Chief Counsel for Advocacy on Implementation of the regulatory Flexibility Act and Executive Order 13727. Small Business Administration, Office of Advocacy, USA.
- SOU 2021:60, Förenklingslag för mikroföretag och modernisering av bokföringslagen, Näringsdepartementet.
- Stigler, J. G., (1971), The Theory of Economic Regulation, *Bell Journal of Management Science*, 2 (1), 3 – 21.
- Stadskontoret (2018:1), Fler uppgifter för Regelrådet – Bör rådet arbeta mer med EU-lagstiftning och digitalisering?
- Sunstein, C. R., (2013), *Simpler – The Future of Government*, Simon and Schuster, New York.
- Svenskt Näringsliv, (2017), Ett utmanat Sverige: Lättare regelbörda för näringslivet – en förnyad politisk beslutsprocess.
- Söderholm, P., Bergquist, A-K., Pettersson, M. och Söderholm, K., (2022), "Miljölagstiftningen och industrins framtida konkurrenskraft", Entreprenörskapsforum.
- The Green Book, (2020), The Green Book: appraisal and evaluation in central government, UK Government, Storbritannien.
- Tidöavtalet, (2023), " Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige".
- Tillväxtanalys, (2010) Regelbördan och ekonomisk utveckling – en forskningsöversikt, Tillväxtanalys rapport 2010:07.
- Tillväxtanalys (2010), Regelbördans ekonomiska effekter - En teoretisk och empirisk analys, PM:2010:14.
- Tillväxtanalys, (2012a), Beräkningsstöd för konsekvensutredningar i samband med regelgivning, Tillväxtanalys rapport 2012:03.
- Tillväxtanalys, (2012b), Regelbörda och växande företag -Sverige i internationell jämförelse, Tillväxtanalys rapport 2012:03.
- Tillväxtverket (2023), Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2022, Dnr Ä 2023–2451, publicerad 2023-05-30.

- Treasury Board of Canada, (2009), Handbook for Regulatory Proposals: Performance Measurement and Evaluation Plan, Government of Canada, www.regulation.gc.ca TBC (2012a), Canadian Cost-Benefit Analysis Guide – Regulatory Proposals, Treasury Board of Canada Secretariat, Canada.
- Världsbanken, (2014), Sweden's Business Climate – Opportunities for Entrepreneurs through Improved Regulations.
- Vårbudgeten, (2023), 2023 års ekonomiska vårproposition, Prop. 2022/23:100.
- White House, (2011), Fact Sheet: The President's Regulatory Strategy, White House, USA.
- Young, E., & Quinn, L., (2002), "Writing effective public policy papers: A guide for policy advisers in Central and Eastern Europe," Budapest: Local Government Public Service Reform Initiative.
- The Green Book (2020). The Green Book: appraisal and evaluation in central government. UK Government, Storbritannien.
- Tidöavtalet. "Tidöavtalet: Överenskommelse för Sverige".
- Tillväxtanalys (2010). "Regelbördan och ekonomisk utveckling – en forskningsöversikt", Tillväxtanalys rapport 2010:07.
- Tillväxtanalys (2010). "Regelbördans ekonomiska effekter - En teoretisk och empirisk analys", PM:2010:14.
- Tillväxtanalys (2012a). "Beräkningsstöd för konsekvensutredningar i samband med regelgivning", Tillväxtanalys rapport 2012:03.
- Tillväxtanalys (2012b). "Regelbörda och växande företag - Sverige i internationell jämförelse", Tillväxtanalys rapport 2012:03.
- Tillväxtverket (2023, maj 30). "Regler som påverkar företagens kostnader och konkurrenskraft 2022", Dnr Ä 2023–2451.
- Treasury Board of Canada. (2009). Handbook for Regulatory Proposals: Performance Measurement and Evaluation Plan. Government of Canada.
- Treasury Board of Canada Secretariat. (2012). Canadian Cost-Benefit Analysis Guide – Regulatory Proposals. Treasury Board of Canada Secretariat, Canada.
- Världsbanken (2014). "Sweden's Business Climate – Opportunities for Entrepreneurs through Improved Regulations".
- Vårbudgeten (2023). 2023 års ekonomiska vårproposition, Prop. 2022/23:100.
- White House (2011). "Fact Sheet: The President's Regulatory Strategy". White House, USA.
- Young, E., & Quinn, L. (2002). "Writing effective public policy papers: A guide for policy advisers in Central and Eastern Europe." Budapest: Local Government Public Service Reform Initiative.

Bilaga 1

Denna bilaga finns i SOU 2021:56. Tabellerna är hämtade från OECD (2018a) och ger en översiktsbild av vilka komponenter av regelgivning och översyn som finns i olika länder samt var dessa är placerade.

Location of regulatory oversight functions: Sweden

Regulatory oversight functions		Centre of government	Ministry of Finance, Economy or Treasury	Ministry of Justice	Other ministries	Non-departmental body	Parliament	Office of the Attorney General	Supreme audit institution	Part of the judiciary
Quality control of...	RIA					●				
	Stakeholder engagement									
	Ex post evaluation									
Identifying policy areas where regulation can be made more effective					●	●				
Systematic improvement of regulatory policy					●	●				
Co-ordination of regulatory policy										
Guidance, advice and support						●				
Scrutiny of legal quality										●

Notes: ● indicates that a given regulatory oversight function is covered by at least one body in a particular location. Data present the situation as of 31 December 2017 and do not reflect changes that may have taken place in 2018.

Source: Survey questions on regulatory oversight bodies, Indicators of Regulatory Policy and Governance Survey 2017, <http://oe.cd/ireg>

Location of regulatory oversight functions: United Kingdom

Regulatory oversight functions		Centre of government	Ministry of Finance, Economy or Treasury	Ministry of Justice	Other ministries	Non-departmental body	Parliament	Office of the Attorney General	Supreme audit institution	Part of the judiciary
Quality control of...	RIA					●				
	Stakeholder engagement									
	Ex post evaluation					●				
Identifying policy areas where regulation can be made more effective					●	●				
Systematic improvement of regulatory policy					●	●			●	
Co-ordination of regulatory policy					●					
Guidance, advice and support		●			●	●				
Scrutiny of legal quality		●				●	●			

Notes : ● indicates that a given regulatory oversight function is covered by at least one body in a particular location. Data present the situation as of 31 December 2017 and do not reflect changes that may have taken place in 2018.

Source : Survey questions on regulatory oversight bodies, Indicators of Regulatory Policy and Governance Survey 2017, <http://oe.cd/ireg>

Location of regulatory oversight functions: United States

Regulatory oversight functions		Centre of government	Ministry of Finance, Economy or Treasury	Ministry of Justice	Other ministries	Non-departmental body	Parliament	Office of the Attorney General	Supreme audit institution	Part of the judiciary
Quality control of...	RIA	●								
	Stakeholder engagement	●								
	Ex post evaluation	●								
Identifying policy areas where regulation can be made more effective		●								
Systematic improvement of regulatory policy		●								
Co-ordination of regulatory policy		●								
Guidance, advice and support		●								
Scrutiny of legal quality		●								

Notes : ● indicates that a given regulatory oversight function is covered by at least one body in a particular location. Data present the situation as of 31 December 2017 and do not reflect changes that may have taken place in 2018.

Source : Survey questions on regulatory oversight bodies, Indicators of Regulatory Policy and Governance Survey 2017, <http://oe.cd/ireg>

Location of regulatory oversight functions: Germany

Regulatory oversight functions		Centre of government	Ministry of Finance, Economy or Treasury	Ministry of Justice	Other ministries	Non-departmental body	Parliament	Office of the Attorney General	Supreme audit institution	Part of the judiciary
Quality control of...	RIA	●				●	●			
	Stakeholder engagement									
	Ex post evaluation	●								
Identifying policy areas where regulation can be made more effective		●				●			●	
Systematic improvement of regulatory policy		●				●	●		●	
Co-ordination of regulatory policy		●								
Guidance, advice and support		●				●				
Scrutiny of legal quality		●		●						

Notes: ● indicates that a given regulatory oversight function is covered by at least one body in a particular location. Data present the situation as of 31 December 2017 and do not reflect changes that may have taken place in 2018.

Source: Survey questions on regulatory oversight bodies, Indicators of Regulatory Policy and Governance Survey 2017, <http://oe.cd/ireg>

Location of regulatory oversight functions: Denmark

Regulatory oversight functions		Centre of government	Ministry of Finance, Economy or Treasury	Ministry of Justice	Other ministries	Non-departmental body	Parliament	Office of the Attorney General	Supreme audit institution	Part of the judiciary
Quality control of...	RIA		●		●					
	Stakeholder engagement									
	Ex post evaluation					●				
Identifying policy areas where regulation can be made more effective			●		●	●				
Systematic improvement of regulatory policy			●	●	●					
Co-ordination of regulatory policy					●					
Guidance, advice and support			●	●						
Scrutiny of legal quality				●						

Notes: ● indicates that a given regulatory oversight function is covered by at least one body in a particular location. Data present the situation as of 31 December 2017 and do not reflect changes that may have taken place in 2018.

Source: Survey questions on regulatory oversight bodies, Indicators of Regulatory Policy and Governance Survey 2017, <http://oe.cd/ireg>

Bilaga 2

Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning

Inledande bestämmelser

1§ Denna förordning gäller för förvaltningsmyndigheter under regeringen.

2§ Förordningen ska inte tillämpas på

1. föreskrifter som uteslutande rör verksamheten inom myndigheten,
2. föreskrifter om sådana avgifter som omfattas av samrådsskyldigheten enligt 7 § avgiftsförordningen (1992:191),
3. föreskrifter för utrikesförvaltningen, och
4. föreskrifter som meddelas med stöd av säkerhetsskyddsförordningen (2021:955) eller allmänna råd till den förordningen. Förordning (2021:958).

3§ Med allmänna råd avses i denna förordning detsamma som i 1 § för fattningssamlingsförordningen (1976:725).

Allmänt om konsekvensutredningar

4§ Innan en myndighet beslutar föreskrifter eller allmänna råd, ska myndigheten så tidigt som möjligt

1. utreda föreskrifternas eller de allmänna rådens kostnadsmässiga och andra konsekvenser i den omfattning som behövs i det enskilda fallet och dokumentera utredningen i en konsekvensutredning, och
2. ge statliga myndigheter, kommuner, regioner, organisationer, näringslivet och andra som kostnadsmässigt eller på något annat betydande sätt berörs tillfälle att yttra sig i frågan och om konsekvensutredningen.

Innebär det fara för miljön, liv, personlig säkerhet eller hälsa eller risk för betydande ekonomisk skada om en föreskrift inte beslutas, får det som sägs i första stycket vidtas efter beslutet. Förordning (2019:1066).

- 5§** Om en myndighet bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning, får myndigheten besluta föreskrifter eller allmänna råd utan att vidta de åtgärder som sägs i 4 §.
En sådan bedömning ska dokumenteras.

En konsekvensutrednings innehåll

- 6§** En konsekvensutredning ska innehålla följande:
1. en beskrivning av problemet och vad man vill uppnå,
  2. en beskrivning av vilka alternativa lösningar som finns för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd,
  3. uppgifter om vilka som berörs av regleringen,
  4. uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutande rätt grundar sig på,
  5. uppgifter om vilka kostnadsmissiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen,
  6. en bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen, och
  7. en bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser. Förordning (2015:530).
- 7§** Kan regleringen få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt ska konsekvensutredningen, utöver vad som följer av 6 § och i den omfattning som är möjlig, innehålla en beskrivning av följande:
1. antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verk samma i samt storleken på företagen,
  2. vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader,
  3. vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan

behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen,
4. i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen,
5. hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen, och
6. om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning.

8§ Kan föreskrifter få effekter för kommuner eller regioner, ska konsekvensutredningen, utöver vad som följer av 6 §, innehålla en redogörelse för de överväganden som myndigheten gjort enligt 14 kap. 3 § regeringsformen.

Om föreskrifterna innebär förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter, respektive grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer, ska en beräkning göras av de kostnader och intäkter som följer av förändringarna. Förordning (2019:1066).

Inhämtande av yttrande från Regelrådet och regeringens medgivande

9§ Innan en myndighet beslutar föreskrifter, ska myndigheten beakta det som anges i förordningen (2011:118) om myndigheters inhämtande av yttrande från Regelrådet och i förordningen (2014:570) om regeringens medgivande till beslut om vissa föreskrifter. Förordning (2014:571).

Uppföljning och metodutveckling

10§ En myndighet ska följa upp konsekvenser av sina föreskrifter och allmänna råd. Har de grundläggande förutsättningarna för regleringen ändrats ska den omprövas och en ny konsekvensutredning genomföras. Förordning (2014:571).

11§ Tillväxtverket och Ekonomistyrningsverket ska svara för metodutveckling, rådgivning och utbildning med anledning av denna förordning. Tillväxtverket ska ha ett samordnande ansvar. Förordning (2014:571).

Trots politiska ambitioner att minska regelkrångel såväl som kostnader för företagen har utvecklingen gått åt motsatt håll. Den totala regelbördan har ökat och lite har gjorts för att förändra ramverket. Hur kan regelgivningen utvecklas både rättssäkert och samhällsekonomiskt effektivt?

I Hur får vi bättre regleringar? – Rekommendationer för samhällsekonomiskt bättre regelgivning analyserar författarna Johan Eklund och Lars Pettersson hur arbetet med regelutformning i Sverige skulle kunna utvecklas. De pekar på att regelutformning inte primärt är ett juridiskt problem, utan en samhällsekonomisk analysfråga där samhällsekonomisk effektivitet måste genomsyra och prägla arbetet med regelutvärdering och regelgivning.

Att utveckla och etablera ett systematiskt arbete med regleringar inkluderar bättre uppföljning, utvärdering samt avskaffande eller reformering av regler. I rapporten presenteras ett samlat reformpaket för arbetet med regelgivning. Reformförslagen baserar sig på omfattande forskningsmaterial samt dokumenterad "best practice" från framför allt OECD.

